

Права је тек људска мера

Шта о скулптури и нининдском симпозијуму мисле професор Драго Тршар и гошћа из Италије, Паола Гаспарато

ОВИХ дана у атељеу ИГМ „То Марковић“, на симпозијуму „Тера“, атмосфера је изузетно радна. Девет вајара, и тројица младих радника који им помажу, слободно су тим. Скулптуре израстају из очиглед, јер се ради током читавог дана, сем неопходног прекида за ручак...

Професор Драго Тршар баца се на глину као изгладнео на препуној трпези. Комада је, набацује, ија, свој траг дубоко загреба остима, ножема, и скулптуру заглава у једном дану. Потом излази на сунце, да акумулира енергију за следећу. У тој фази склопи је разговору...

— Хоћете ли да дефинишете своје дело, себе уметника?

— Онда се морам вратити на оменат који је био прапочетак свега што сам до сада радио нег-

де од 1957. године... Био је то обичан дач, када ме атеље није потпуно одбијао, а фудбалска такмичица била је недовољно привлачна... Изабрао сам да изађем на отворен простор и цртам. Из подсвесног покретања оловке на тајали су кругови, почели међу собом да утичу један на другог, да сугеришу ритам, кретање. Када сам постао свестан тог губања, у моје скулптуре заувек је ушло то вертикално, уздицајуће стремљење масе, њено настојање да се уздигне од тла. У почетку су то били демонстранти и манифестанти, затим људи старих градова, па љубави валова и треперење трава...

— Радите завидним темпом...

— Увек радим. Осећам да живим тек када су ми руке у глини... Додир је веома важан, ру-

ка је продужена мисао... зато морам да осетим сваки део глине коју кроз руке пропуштам у скулптуру. Траг тог додира, пок-

Драго Тршар: (Планина при Ракеку 1927.). Дипломирао 1951. на Академији ликовних уметности, где је данас професор. Многобројне изложбе и награде. Споменик Прежихову Воранцу у Равнама, споменици НОВ (важнији: Љубљана, Вуковаци, и последњи на Мајевници, који ће бити свечано отворен 27. јула).

рета, сваке интервенције, мора остати видљив и након печења, да скулптура не би добила логички карактер. Увек имам по двадесетак скица, доста цртама... цртеж је директна веза глава-рука-папир, и могућност да се напратано надограђује размишљањем.

— Нешто о „Тери“?

— Последњих година интензивније сам окупиран керамиком, па сам радо прихватио позив, због могућности да се опробам на већим форматима. По мени, права скулптура почиње тек код висине од 1,5 метар... Дело са човеком мора да буде у приближној размери 1:1, по људској мери, па да буде прихватљиво.

— Ипак, радили сте и монументалне јавне споменике...

— Да, али они имају другачији карактер, па је и приступ аутора, од првих идеја до коначног извођења посве другачији него овде...

Паола Гаспарато приступа глини темпераментом Јужњакиње. Час је милује, час гњечи, „шмапа“ је, удара дрветом. Све то усред срећено, непромењиво озбиљног лица...

— Обзиром на младост колико дуго већ активно стварате?

— Академију сам напустила пре четири-пет година, убеђена да ћу у студијама старијих коле-

га у Басану учити брже... Отада сам стекла и уметничко и занатско искуство, „уходала“ свој студио, била у више уметничких колонија, излагала.

— Басано је традиционално керамички крај Италије. Где је у том мноштву уметника Ваше место?

— Од старијих, десетак уметника нешто значе. Ми из младих генерација тек придлазимо. Било би нескромно одређивати неко своје место...

— Ове скулптуре су Вам различите по карактеру...

— Правим две врсте. Прве су гротескно иронизирање на рачун старих схватања скулптуре и уметности уопште. Код других настојим да се експресија аутора и природа глине најуспешније споје, хоћу да почетни импулс моје природе удахне земљи поруку, коју ће скулптура даље емитовати сопственим језиком материјала.

— Шта мислите о овом раду у ИГМ „Тоза Марковић“?

— У два наврата имали смо нешто слично у Басану. Међутим, овде је сарадња фабрике и уметника много озбиљнија и даје више шанси култури, као праву и сопствеништву свих људи.

За мене лично, ово је шанса да се окушам на комадима већим од галеријског формата и да стичем нова искуства посматрајући шта

Паола Гаспарато: (1960.) Академију ликовних уметности похађала у Венецији, атеље у Басану (Тоскана). Декоративна, употребна керамика и галеријске скулптуре. Самосталне изложбе у Венецији, Вићенци и Њујорку.

...де људи другачијег уметничког сензибилитета... Жао ми је што је непознавање језика препрека за право дружење са осталима.

Разговарао:
Хрвоје Радоновић

За 40 година рада

дница СР Србије доделила је Ендреу Молдвану златни рад на развијању мађарске културе и културе уопште

лтурно-прослава је златну у Молдвану, на значка му да на развираду.

дан посто тапостигао ус а није утицао а јер прилике а. Радећи као инвладиче по године покво као певач, не као редипрофесионалродичне оба-

ном мом расамо мом, већ уди су увидеи стога ми је

варења?

нам је 1952. у Југослава. Прва предкомедија „Ја ми је била од Дикенса, амског ствараосвојила прво стварење у најога шеснаесто. „Нада“ (1948.), ота. То је рисе плаши да редставу, члан е био олушев мојим колеадитишћег дечадности. Месам имао дво толико стар.

већ је морао да се сам увери. Моја је срећа што сам имао добре учитеље. Све што сам урадио, било је зато јер сам тако желео.

Ендре Молдван је режирао преко 60 представа на мађарском језику. Одмора и слободног времена нема. Једини „мелем за душу“ му је мала унука Марта, јер је од петоро унука, колико их има, она најмлађа. Тренутно је прокупиран припремом представе „Селачка комедија“.

● Када завршим ову представу одмараћу се до пролећа, а онда почети поново да радим. Трудим се и даље да помажем младима око организације и неговања социјалистичке културе на мађарском језику.

Е. Крекуш

Ендре Молдван